

تويلۇقنى يەڭگىل قىلىشنىڭ سۈننەتلىكى

توغرىسىدا

[ئۇيغۇرچە]

﴿تخفيف المهر هو السنة﴾

[باللغة الأويغورية]

مۇپتى: شەيخ مۇھەممەد سالىھ ئەلمۇنەججىد

المفتي: الشيخ محمد صالح المنجد

تەرجىمە قىلغۇچى: سەيپىددىن ئەبۇ ئابدۇلئەزىز

المترجم: سيف الدين أبو عبد العزيز

تەكشۈرۈپ بىكىتكۈچى: ن. تەمكىنى

المراجعة: ن. تمكيني

نەشر ھوقۇقى مۇسۇلمانلارغا مەنسۇپ

1431 – 2010

islamhouse.com

تويۇقنى يەڭگىل قىلىشنىڭ سۈننەتلىكى توغرىسىدا

10525 - نومۇرلۇق سوئال

سوئال :

جەمئىيەتتە بەزى كىشىلەرنىڭ تويۇقنى ھەددىدىن زىيادە ئاشۇرۇۋەتكەنلىكىنى كۆرۈۋاتىمىز، بۇنداق قىلىش سۈننەتكە ئۇيغۇنمۇ؟ تويۇق مېھرى ئۈچۈن شەرىئەتتە مەلۇم چەك بېكىتىلگەنمۇ؟ بۇ ھەقتە تەپسىلى چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمىز.

جاۋاب :

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر.

توي قىلىش ۋە تۇرمۇشلۇق بولۇش ئاللاھنىڭ كاتتا نېمەتلىرى ۋە ئالامەتلىرىنىڭ بىرىدۇر . ئاللاھ تائالا بۇ ھەقتە مۇنداق دەيدۇ: « ئاياللار بىلەن ئۇنىسى - ئۈلپەت ئېلىشىڭلار ئۈچۈن (ئاللاھنىڭ) ئۇلارنى سىلەرنىڭ ئۆز تىپىڭلاردىن ياراتقانلىقى، ئاراڭلاردا (يەنى ئەر - خوتۇن ئارىسىدا) مېھرى - مۇھەببەت ئورناتقانلىقى ئاللاھنىڭ (كامالى قۇدرىتىنى كۆرسىتىدىغان) ئالامەتلىرىدىندۇر، پىكىر يۈرگۈزىدىغان قەۋم ئۈچۈن، شەك - شۈبھىسىزكى، بۇنىڭدا نۇرغۇن ئىبرەتلەر بار. » [رۇم سۈرىسى 21-ئايەت].

ئاللاھ تائالا مۆمىن بەندىلەرنى قول ئاستىدىكىلەرنى تۇرمۇشلۇق قىلىشقا بۇيرۇپ مۇنداق دەيدۇ: « ئاراڭلاردىكى بويتاق ئەر، ئاياللارنىڭ ۋە ياخشى قۇل ۋە ياخشى چۆرىلىرىڭلارنىڭ بېشىنى ئوڭلاپ قويۇڭلار؛ ئەگەر ئۇلار يوقسۇز بولىدىغان بولسا (ئۇلارنىڭ يوقسۇزلۇقى سىلەرنىڭ ئۇلارنىڭ

بېشىنى ئوڭلاپ قويۇشۇڭلارغا توسۇق بولمىسۇن)، ئاللاھ ئۇلارنى ئۆز كەرىمى بىلەن باي قىلىدۇ، ئاللاھنىڭ (كەرىمى) كەڭدۇر، ئاللاھ بەندىلەرنىڭ مەنپەئىتىنى بىلگۈچىدۇر. « [نۇر سۈرىسى 32-ئايەت].

نىكاھلىنىش ئارقىلىق ئىنسانىيەتكە كۆپ مەنپەئەتلەر ھاسىل بولىدۇ، ئىسلام ئۈمىتى كۆپىيىدۇ، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ئۈمىتىنىڭ كۆپلۈكى بىلەن پەخىرلىنىشى رويپاچا چىقىدۇ. شۇنداقلا ئەر-ئاياللارنىڭ ئەخلاقى ۋە ئىستىلى بۇزۇلۇشنىڭ ئالدىنى ئېلىش قاتارلىق نۇرغۇن ياخشىلىقلار بارلىققا كېلىدۇ.

نۇرغۇن كىشىلەر قىزلىرىنىڭ تويۇق مېھرىنى زىيادە قىلىۋېتىش ئارقىلىق تۇرمۇش قۇرغۇچىلارنىڭ يولىنى قىيىنلاشتۇرۇپ قويدى. شۇ سەۋەپتىن كۆپلىگەن ياشلار تۇرمۇش قۇرۇشتىن ئاجىز كەلدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار دىنىمىزدا چەكلەنگەن يوللار ئارقىلىق ئازغۇنلۇق ۋە ئەخلاقسىزلىقتىن ئىبارەت ئىستىلى بۇزۇقچىلىققا گىرىپتار بولدى، نەتىجىدە جەمئىيەتتە ئەخلاقسىزلىق ۋە ئىجتىمائىي ئالاقىدا ئىزتىراپلىق پەيدا بولىدۇ.

تويۇق ۋە مېھىر ئاياللارنىڭ ھەقىقىي بولۇپ، بۇنى ئىسلام شەرىئىتى بەلگىلىگەن، بۇ ئەرلەرنىڭ مەزكۇر قىز بىلەن توي قىلىشقا بولغان رىغبىتىنى ئىپادىلەشتىن ئىبارەتتۇر. ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: « ئاياللارغا ئۇلارنىڭ مەھرىلىرىنى خۇشاللىق بىلەن سوۋغا قىلىپ بېرىڭلار. ئەگەر ئۇلار ئۇنىڭدىن بىر قىسمىنى سىلەرگە ئۆتۈنۈپ بەرسە، ئۇنى مەزىلىك، سىڭىشلىق (يەنى پاك - ھالال بىلىپ) يەڭلار. » [سۈرە نىسا 4-ئايەت].

بۇنىڭدىن ئاياللارنى سېتىلىدىغان تاۋار دېگەنلىك ئىپادىلەنمەيدۇ، بەلكى بۇ ئاياللارنىڭ ئىززەت-ھۆرمىتى، ئەرنىڭ توي قىلىشقا كەسكىن بەل باغلىغانلىقى ۋە تۇرمۇشنىڭ ئېغىرچىلىقىنى كۆتۈرۈشكە تەييار ئىكەنلىكىنىڭ دەلىلىدۇر.

شەرىئەت مەلۇم مىقداردا تويلىق ھەققى بەلگىلەپ بەرمىدى، شۇنداقلا تويلىقنى ئاسانلاشتۇرۇپ، مېھرىنى يەڭگىلەشتۈرۈشكە رىغبەتلەندۈردى. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: « نىكاھنىڭ ئەڭ ياخشى قولايلىق بولغىنىدۇر. » [ئىبنى ھىببان رىۋايەت قىلغان] . يەنە بىر ھەدىستە: «مېھرىنىڭ ئەڭ ياخشى ئاسان بولغىنىدۇر» دېگەن . [ھاكىم ۋە بەيھەقىي رىۋايەت قىلغان] .

يەنە بىر ھەدىستە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام توي قىلىشنى تەلەپ قىلغان بىر كىشىگە: « تۆمۈر ئۈزۈكتەك بىر نەرسە بولسىمۇ تويلىق بەرگىن » دېگەن . [بىرلىككە كەلگەن ھەدىس] .

بۇ ئىشتا پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئىسلام ئۈمىتىگە نەمۇنىلىك ئۈلگە بولدى ۋە جەمئىيەتتە بۇ پىرىنسىپنىڭ رىئالىققا ئايلىنىشى ئۈچۈن ئەمەلىي ئاساسنى كۈچەيتتى . كىشىلەر ئارىسىدا يەڭگىللىك ۋە ئاسانلاشتۇرۇش روھىنى تاراتتى.

ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىندۇكى، ئەلى رەزىيەللاھۇئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: « مەن پاتىمە رەزىيەللاھۇئەنھا بىلەن توي قىلغان ۋاقتىمدا، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا: ئى ئاللاھنىڭ ئەلچىسى! بىزگە رۇخسەت قىلسىلا دېسەم، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: ئۇنىڭغا تويلىق بىر نەرسە بەرگىن دېدى، مەن: يېنىمدا ئۇنىڭغا بېرىدىغان ھېچنەرسە يوق

دېسەم، تۆمۈر كىيىمىڭ قىنى؟ (يەنى ئۇرۇشتا كىيىدىغان قالقان كىيىم) دەپ سورىۋىدى، مەن: يېنىمدا بار دېدىم . پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: ئۇنى پاتىمىگە بەرگىن دېدى. [نەسائىي رىۋايەت قىلغان] . مانا بۇ جەننەت ئاياللىرىنىڭ سەردارى بولغان پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ قىزى پاتىمە رەزىيەللاھۇئەنھانىڭ تويلىق مېھرىدۇر.

بۇنىڭدىن ئىسلامدا مېھرىنىڭ ئۆزىلا مەقسەت قىلىنمايدىغانلىقى تەكىتلىنىدۇ.

ئۆمەر رەزىيەللاھۇئەنھۇ كىشىلەرگە خىتاب قىلىپ: " ئاياللارنىڭ تويلىق مېھرىنى ئاشۇرۇۋەتمەڭلار، ئەگەر بۇ ئىش دۇنيادا ئىززەتلىك ۋە ئاللاھنىڭ نەزىرىدە ھۆرمەتلىك بولىدىغان بولسا ئېدى، بۇ ئىشقا پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام بەك لايىق ئېدى، ئۇ ئۆزىنىڭ ئاياللىرى ۋە قىزلىرى ئۈچۈن 12 ئۇقىيە (480 دىرھەمگە باراۋەر يەنى 135 كۈمۈش تەڭگە)دىن ئارتۇق تويلىق مېھرى سالمىدى . كىمكى قىزلىرىنىڭ مېھرىنى ئىغىرلاشتۇرىدىكەن، توي قىلغۇچىنىڭ كۆڭلىدە ئۇ ئايالغا نىسبەتەن ئۆچمەنلىك پەيدا بولىدۇ ۋە سەن بىلەن توي قىلىش ئۈچۈن نۇرغۇن قىيىنچىلىققا ئۇچرىدىم، قەرزدار بولىدۇم دەيدۇ. [ئىبنى ماجە رىۋايەت قىلغان].

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە پەتىۋالار توپلىمىنىڭ 32 - 194 - بەتلەردە مۇنداق دەيدۇ: " قىزلىرىنىڭ تويلىق مېھرىنى پۈتۈن ئالەمدىكى ئاياللارنىڭ ياخشىسى ۋە ئاياللارنىڭ سەردارى بولغان پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ قىزلىرىنىڭ ۋە ئاياللىرىنىڭ تويلىق مېھرىدىن ئاشۇرۇۋىتىدىكەن، ئۇ ئەخمەق ۋە جاھىل ھېسابلىنىدۇ . بۇ

قۇدرىتى يېتىدىغان كىشىلەر ئۈچۈندۇر . ئەمما كەمبەغەللىر ئۆزلىرىنى مۇشەققەتكە تاشلىماستىن بەلكى قۇدرىتىنىڭ يېتىشىچە تويۇق بېرىشى كېرەك.

" پەتىۋا كۇبرا " ناملىق ئەسەردە، ئىمام ئەھمەدنىڭ قادىر بولغۇچىلارنىڭ ئاياللار تويۇق مېھرىنى 400 دىرھەمدىن ئاشۇرۇۋەتمەسلىكى ياخشى دەپ قارالغان كۆزقارىشى قەيت قىلىنغان.

ئىبنى قەييۇم " زادۇلمەئاد " ناملىق ئەسىرى 5-توم 178 -بەتتە: تويۇقنى يەڭگىل قىلىشقا رىغبەتلەندۈرۈلگەن بەزى ھەدىسلەرنى بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: " بۇ ھەدىسلەرنىڭ مەزمۇنىدىن قىزغا بېرىلىدىغان مېھىر ھەققىنىڭ ئەڭ ئاز مىقدارى بېكىتىلمىگەن. تويۇقنى ئېغىرلاشتۇرۇش نىكاھدا ياخشى كۆرۈلمەيدىغان ئىشلاردىن بولۇپ، تويۇق ئاز تەلەپ قىلىنغان تۇرمۇشتا ئاسانلىق ۋە بەرىكەت بولىدۇ " دەيدۇ .

بۇنىڭدىن ھازىر كىشىلەرنىڭ تويۇقنى خالىغانچە ئېغىرلاشتۇرۇشنىڭ شەرىئەتكە خىلاپ ئىكەنلىكى ئوچۇق نامايەندە بولىدۇ.

تويۇقنىڭ يەڭگىل بولۇشىنى تەۋسىيە قىلىشتىكى ھېكمەت:

كىشىلەر ئارىسىدا تۇرمۇشلۇق بولۇشىنى ئاسانلاشتۇرۇش، تويۇقنىڭ ئېغىرلىقى سەۋەبىدىن ئۇلارنىڭ نىكاھلىنىشتىن باش تارتىپ جەمئىيەتتە تۈرلۈك بۇزۇقچىلىققا چۈشۈپ قىلىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىشتۇر.

جانابى ئاللاھ ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.

